

¿Regulació internacional de les finances?

Per prevenir la inestabilitat financera són millors les lleis nacionals que una normativa internacional

JOAQUIM COELLO

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 25 de juny del 2010

És un lloc comú afirmar que el motiu de la crisi actual radica en una excessiva laxitud de la regulació financera internacional. Els acords de Basilea daten del 1930 i han anat fixant progressivament les regles mínimes del sistema financer a partir de l'experiència acumulada en successives crisis. El primer acord formal és del 1974, després de la crisi financera de Mèxic, quan un pacte entre el Regne Unit i els Estats Units va donar lloc a l'obligació de dotar els bancs d'un capital mínim en funció dels préstecs emesos. Va ser l'acord Basilea 1.

Basilea 2 es va formalitzar el 2004, i és l'actual regulació financera internacional. Es basa en tres polítiques: la capitalització mínima dels bancs, la regulació de la supervisió bancària i el control del risc i la formalització de la creença que el mercat portaria els bancs a exercir una política de prudència per guanyar dimensió. Es defineix que és el capital dels bancs el que determina el nivell d'endeutament autoritzat i, per tant, el negoci bancari que l'entitat pot fer, que es nodreix dels fons propis de les reserves i de les provisions genèriques. Aquesta és una qüestió capital, però també ho és la liquiditat, i aquest és el problema que han afrontat molts bancs en la recent crisi, cosa que els ha impedit mantenir l'activitat i ha obligat els estats a injectar diners en el sistema financer per evitar la paralització de l'economia. El nivell de capital i de reserves s'associa al risc dels préstecs efectuats; i, per tant, com més risc tinguin aquests, més reserves ha de mantenir el banc emissor.

S'associa el préstec a les empreses amb un risc alt, i les hipoteques del sector immobiliari a un risc baix. La caiguda imprevista del sector immobiliari (subprime) i la impossibilitat dels particulars de fer front a les seves quotes va deixar els bancs desprotegits, ja que aquests préstecs eren els associats a un risc més baix, i, per tant, a menors reserves.

La definició que fa Basilea 2 de què és el capital dels bancs agreuja el problema, perquè la resistència dels estats a acceptar que les obligacions es puguin considerar com a tal enfonsa encara més les entitats bancàries quan no se les autoritza a reduir el valor de les seves obligacions, cosa que esmorteiria les pèrdues generades. Finalment, la idea que el mercat conduirà a un menor risc dels bancs perquè els diners fugiran dels que tinguin un nivell de risc més alt en el seu negoci també resulta falsa, perquè són els bancs amb risc més alt –i, per tant, amb benefici més alt– els que aconseguen atraure més inversions, i així la imprudència i no la prudència és la que es veu premiada pels mercats.

Però on Basilea 2 resulta contraproductiu és en la vigilància dels bancs internacionals associats al seu país d'origen (el Citi als Estats Units, el Deutsche Bank a Alemanya...). Això va ocasionar que Lehman Brothers, sotmès a la legislació nord-americana, traslladés abans de la fallida 8.000 milions de dòlars des d'Europa als EUA, i perjudicés de manera discrecional els seus clients europeus.

Està en preparació Basilea 3, un acord que serà discutit en la reunió del G-20 d'aquest cap de setmana a Toronto i que advoca per la necessitat que els bancs tinguin més capital i una liquiditat mínima, que hi hagi un control dels incentius dels directius i que en la venda de productes financers amb risc s'obligui el venedor a retenir-ne una part. Però més

enllà d'avaluar els acords financers internacionals per corregir els problemes creats per l'última crisi (no es pot preveure quins seran els de la pròxima), ens hem de preguntar si la solució a aquesta inestabilitat està en les lleis nacionals o en acords internacionals.

D'entrada, aquests últims tenen dificultats perquè s'hi arriba per consens i aquest sempre és el mínim del que tothom vol, i per aquest motiu els acords tendeixen a ser laxos. Per una altra part, la seva pròpia uniformitat deixa forats que són aprofitats pels mercats, com ha passat amb Basilea 2, de manera que finalment la vigilància a nivell internacional sempre és més difusa que a nivell nacional. L'experiència de 35 anys de Basilea és que és la legislació nacional la que ha de ser rigorosa perquè, pel fet de no ser igual per als diferents estats, cobrirà millor els possibles problemes que es puguin desenvolupar en la pròxima crisi; i, per una altra part, l'obligació estricta que tot banc compleixi la legislació dels països en què està instal·lat evitarà els abusos de fugues com les protagonitzades per alguns bancs en l'última crisi.

ES Podria pensar que la nova regulació financera dels estats donarà avantatges als que apliquin una normativa laxa perquè atrauran més capital i això crearà una competència entre estats orientada a la desregulació. Però no és probable que això passi donada la recerca de seguretat sempre pròpia dels diners, i més encara després de la crisi.

En el món actual el més segur és separar les finances de la diplomàcia, tot i que es pugui creure el contrari. Són precisament aquests els problemes que ens han portat a l'actual crisi. El que teòricament és òptim, en la pràctica és enemic del que és bo. Siguem prudentes per ser ambiciosos.